

Diskussion

Om kaninavlens svære kunst

REPLIK TIL BENT BLÜDNIKOW

AF

THORSTEN BORRING OLESEN & POUL VILLAUME

Det er et rigtig friskfyr-agtigt debatindlæg, Bent Blüdnikow har begået i det seneste nummer af *Historisk Tidsskrift* (109:2).¹ Egentlig er det en kommentar til Nikolaj Petersens store artikel »Kampen om Den Kolde Krig i dansk politik og forskning« i HT 109:1. Nikolaj Petersen svarede allerede effektivt på Blüdnikows indlæg i samme nummer af HT – et svar, hvis indhold vi helt kan tilslutte os.² Så langt, så godt. At vi føler os kaldet til også at kommentere indlægget, skyldes ikke Blüdnikows mislæsninger af Nikolaj Petersen, men derimod at han forsøger at nagle Nikolaj Petersens skjulte »politiske præmisser« gennem en stedfortræderkrig i form af en kritik af bd. 5 af *Dansk Udenrigspolitik Historie*, som vi har skrevet. Vi tog ikke til genmæle, da Blüdnikows første famøse »anmeldelse« af vores bind så dagens lys i Berlingske Tidende 30. juni 2005. Den talte for sig selv i al sin usaglige ufaglighed, mente vi. Men når han nu fremturer i HT's spalter med genbrug af dén anmeldelses hovedindhold, har vi denne gang valgt at tage til genmæle.

Der rejser sig ganske vist det helt basale spørgsmål, hvorfor man overhovedet skal tage Blüdnikow alvorligt. Hvis man ønsker en lødig debat – og Blüdnikows overordnede plaidoyer i HT-indlægget for en debat om værdineutralitet og værdipræmisser i historieskrivningen er

1 Vi indrømmer, at vi her er blevet inspireret af Bent Blüdnikows indledning til sin anmeldelse af bd. 5 af *Dansk Udenrigspolitik Historie* (DUH), Kbh. 2005, hvor det hed: »Det er to friske fyre, der har skrevet bind fem i den store serie om Dansk Udenrigspolitik Historie« (Bent Blüdnikow: »Den hvide kanin mellem rovdyr«, Berlingske Tidende, 30.6.2005).

2 Bent Blüdnikows indlæg, »Kampen om Den Kolde Krig. Bemærkninger til Nikolaj Petersen« og Nikolaj Petersens svar, »Endnu en hvid kanin. Svar til Bent Blüdnikow«, er trykt på siderne 556-563.

bestemt både relevant og legitim – kræver det, at man sætter sig tilstrækkeligt ind i de kommenteredes synspunkter og har en vilje til at repræsentere dem på fair og dækkende vis. Men her kniber det åbenbart for Blüdnikow. Han formår simpelthen at skabe berettiget tvivl om sin egen elementære evne til at læse indenad.

I omtalen i HT af vores bind af den udenrigspolitiske historie inleder Blüdnikow kækt med at slå fast, at bindet dækker perioden under Den Kolde Krig og har titlen »Den hvide kanin mellem rovdyr«. Det hedder bindet bare ikke – det hedder »I blokopdelings tegn« og dækker kun perioden 1945-1972. Med denne solide tilgang til tekst og materie fortsætter Blüdnikow linjen fra sin 2005-anmeldelse, hvor han ikke holdt sig tilbage fra at manipulere med teksten. Eksempelvis skrev han, at de to forfattere »går rask til sagen med at forklare, at 1930ernes yderst svage forsvarsberedskab, der ”reelt dømte Danmark til øjeblikkelig kapitulation ved et angreb” godt kan skildres som en ”succeshistorie”«.

Vi skriver imidlertid, at den historie »kunne godt skildres som en succeshistorie, men det var der ikke mange, der gjorde i årene lige efter krigen, og det var der heller ikke mange socialdemokrater, der turde gøre«. ³ Omsætningen af datid til nutid er ikke uskyldig, især ikke fordi bindet faktisk åbent adresserer problemet med det moralske underskud i dansk udenrigspolitik i den umiddelbare efterkrigstid.

Blüdnikows elementære fejlgengivelse af bindets titel er næppe tilfældig, idet han bruger titlen som et sindbillede på vores helt overordnede tolkninger af dansk udenrigspolitik i den behandlede periode. Men igen går Blüdnikow helt i urskoven både i forståelsen af billedmetaforen og af vores brug af den. Det er rigtigt, at vi bruger billedet, nemlig via et optryk af Scherfigs plakat, »Danmark i EF«, der viser en hvid kanin i centrum af skoven omgivet af truende rovdyr til alle sider. Men for det første er det altså, som titlen antyder, EF-politikken, Scherfig havde i tankerne, og ikke sikkerhedspolitikken, som Blüdnikow tilsyneladende tror. Og for det andet er det jo mageløst at hævde, at vi tilslutter os Scherfigs umiddelbare budskab. Lad os blot citere billedteksten: »Hans Scherfig: Danmark i EF, plakat fra 1973. Forfatteren og maleren Hans Scherfig var aktiv kommunist og udtrykker her på stærk og humoristisk vis en gængs national venstrefløjsopfattelse af Danmark og den store verden; Danmark i form af den søde og uskyldige hvide kanin, som risikerer at blive ædt, hvis den vover sig ud i den farefulde

³ Sammenlign Blüdnikows anmeldelse med DUH, bd. 5., s. 100.

(europæiske) jungle«. ⁴ Vi indrømmer, at man måske skal besidde ironisk sans for at afkode teksten, men har man i øvrigt sat sig ordentligt ind i brødtekstens tolkninger af den danske tilgang til EF-medlemskabet, vil det for gennemsnitslæseren stå ret klart, at det ikke er Scherfigs tolkning af Europa-politikken, bindet lægger sig tættest op ad.

Nu anvender Blüdnikow imidlertid metaforikken på sikkerhedspolitikken og vores tolkninger heraf, men selv overført hertil er den malplaceret. Det er rigtigt, at vi om den danske navigering i NATO skriver, at den hverken var »udtryk for skræmt eftergivenhed over for Øst eller for uforbeholden omfavelse af den vestlige alliances strategi. Den afspejlede en udsat småstats nøgterne overlevelsesstrategi i Den Kolde Krig«. Selv om man med en vis ret kan hævde, at vi her erstatter Scherfigs europæiske jungle med Den Kolde Krig, lægger vi jo ikke just op til at tolke den danske politiske adfærd som en uskyldig og passiv hvid kanins – endsige »struds«, som Blüdnikow selv anbefaler i forlængelse af højre-revisionisternes (og venstrefløjens) tilsyneladende forkærlighed for at animalisere dansk udenrigspolitik.

Det må stå for Blüdnikows helt egen regning, når han hævder, at vi i bind 5 »slutter helhjertet op bag« periodens førte danske udenrigs- og sikkerhedspolitik, som den amerikanske ambassadør i Danmark på et tidspunkt karakteriserede som »småstatschauvinisme«, således som Blüdnikow rigtigt citerer det fra bindet. Han undlader dog at delagtiggøre læserne i, hvilken kontekst denne amerikanske karakteristik indgik i: Den faldt i 1972 i en vurdering af danske politikeres stadig mere kritiske holdning til USA's krigsførelse i Vietnam – altså på et tidspunkt, da kritikken af Vietnamkrigen var særdeles udbredt i alle demokratiske NATO-lande. Ambassadøren konkluderede sin analyse med, at der stadig var megen dansk goodwill tilbage over for USA, og at Danmark fortsat var et rimeligt velanset medlem af NATO. ⁵

Vi vil derfor i stedet opfordre Blüdnikow til at lægge sig et andet udsagn om dansk politik under Den Kolde Krig fra en herværende amerikansk ambassadør på sinde. I 1957 udtalte ambassadør Val Peterson på et lukket seminar for amerikanske diplomater i Nordeuropa, at »the Danes are relaxed and objective in their world views and could well serve as a sort of conscience for us [...]. They join in our dislike of Communism but feel that we sometimes reflect an immaturity in our approach to the problem«. ⁶

4 DUH, bd. 5, s. 746 (plakaten er gengivet på s. 744-45).

5 DUH, bd. 5, s. 693.

6 Her citeret fra Poul Villaume: *Allieret med forbehold*, Kbh. 1995, s. 863.

Vi tager gerne en diskussion med Blüdnikow og andre kritikere af vores tolkninger af dansk udenrigspolitik, herunder af vores underliggende værdipræmisser. For det handler ikke om at benægte, at sådanne gør sig gældende. Omvendt handler det heller ikke om blot at give sig dem i vold, så det som led i forsvaret for en sort-hvid verdensopfattelse bliver legitimt at tilsidesætte al god forskningsetik og -standard.